

**TELŠIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
TARYBA**

**SPRENDIMAS
DĖL TELŠIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURO 2012 METŲ VEIKLOS ATASKAITOS
PATVIRTINIMO**

2013 m. kovo 21 d. Nr.T1-125

Telšiai

Vadovaudamasi Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro nuostatų, patvirtintų Telšių rajono savivaldybės tarybos 2011 m. rugpjūčio 18 d. sprendimu Nr. T1-197 „Dėl biudžetinės įstaigos Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro įsteigimo“, 20.8 punktu, Telšių rajono savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a :

Patvirtinti Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2012 metų veiklos ataskaitą (pridedama).

Savivaldybės meras

Vytautas Kleiva

Administracijos
direktorius

(Parašas)

Saulius Urbonas

(Data)

Kalbos tvarkytoja

(Parašas)

Birutė Žulkutė

(Data)

Juridinio, personalo ir dokumentų
valdymo skyriaus vedėjas

(Parašas)

Edmundas Vaitkevičius

(Data)

Sveikatos ir socialinių
reikalų komiteto
pirmininkė

(Parašas)

Virginija Vitkauskienė

(Data)

Juozas Vengalis, tel. (8 444) 60 279, faks. (8 444) 52 229, el. p. juozas.vengalis@telsiai.lt

PATVIRTINTA
Telšių rajono savivaldybės tarybos
2013 m. kovo sprendimu Nr.

TELŠIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURO 2012 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

I. BENDROJI DALIS

Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras (toliau Biuras) savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Telšių rajono savivaldybės tarybos sprendimais, Administracijos direktoriaus įsakymais bei Biuro nuostatais.

Pagrindinis Biuro veiklos tikslas – rūpintis savivaldybės gyventojų sveikata, vykdyti savivaldybės teritorijoje Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojamą savivaldybių visuomenės sveikatos priežiūrą, siekiant mažinti gyventojų sergamumą ir mirtingumą, gerinti gyvenimo kokybę, teikiant kokybiškas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas.

Informuoti ir aiškinti gyventojams apie sveikatai kenkiančius rizikos veiksnius, pagal galimybes mažinti jų paplitimą ir tarp bendruomenės narių propaguoti sveikos gyvensenos įgūdžius.

Didelis dėmesys skiriamas fiziniam gyventojų aktyvumui, sveikai mitybai, nelaimingiems atsitikimams ir traumoms.

Biuras atliko šias veiklas (teikė paslaugas):

1. Visuomenės sveikatos stebėseną (monitoringą), surinko išsamią informaciją apie savivaldybės gyventojų visuomenės sveikatos būklę, sveikatos rizikos veiksnius ir ja remiantis suplanavo bei įgyvendino savivaldybės visuomenės sveikatos stiprinimo priemones;

2. Organizavo visuomenės sveikatos stiprinimą bendruomenėse įtraukdamas į šią veiklą bendruomenę ir socialinius partnerius;

3. Vykde vaikų ir jaunimo visuomenės sveikatos priežiūrą, koordinavo visuomenės sveikatos priežiūros specialistų, dirbančių bendrojo lavinimo mokyklose, veiklą;

4. Pagal kompetenciją organizavo alkoholio, tabako ir psichotropinių medžiagų vartojimo profilaktiką;

5. Pagal kompetenciją organizavo lėtinių neinfekcinių ligų, nelaimingų atsitikimų ir traumų profilaktiką;

6. Pagal kompetenciją organizavo užkrečiamųjų ligų profilaktiką;

7. Vykde kitas įstatymų nustatytas visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas.

II. VEIKLOS REZULTATŲ ATASKAITA

1. Biuras įgyvendino Visuomenės sveikatos specialiosios rėmimo programos 2 projektus „Saugokime savo akis“ ir „Judėk daugiau – gyvenk sveikiau“ (ataskaita pateikta 2013 m. sausio 15 d.).

2. Paruošta Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos priežiūros priemonių įgyvendinimo ataskaita, skirta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai pagal Telšių rajono savivaldybės administracijos ir Sveikatos apsaugos ministerijos 2012 m. gegužės 17 d. pasirašytą Sveikatinimo veiklos sutartį Nr. S- 119 (ataskaita pateikta 2013 m. sausio 09 d.).

3. Parengta Sveikatos ugdymo ir mokymo 2012 m. ataskaita Nr. 41-1 (pateikta 2013 m. sausio 09 d.).

4. Parengta Biuro 2011 metų ūkinė ir finansinė veiklos ataskaita, patvirtinta Telšių rajono savivaldybės tarybos 2012 m. kovo 29 d. sprendimu Nr. T1-89).

5. Parengta Biuro 2012 metų veiklos programa, patvirtinta Telšių rajono savivaldybės tarybos 2012 m. kovo 29 d. sprendimu Nr. T1-89).

6. 2012 metais Biuro pajamos sudarė 413 tūkst.Lt.

Finansavimo šaltinis		Paskirtis	Asignavimai (litas)
Savivaldybės biudžeto lėšos	SB	Biuras	84 700
		Mokyklų specialistai	70 100
		Iš viso:	154 800
Valstybės biudžeto lėšos	LRVB	Biuras	66 300
Privalomojo sveikatos draudimo lėšos	PSDF	Mokyklų specialistai	170 200
Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšos	SB(AA)	Biuras	5 030
Darbo biržos lėšos	LRVB	Biuras	13 993,67
Savivaldybės biudžeto lėšos (maudyklių monitoringas)	SB(AA)	Biuras	2 684,28
Iš viso			413 007,95

7. Lėšos panaudotos:

7.1. darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms;

7.2. lektorių autorinėms sutartims, straipsnių rajoninėje spaudoje publikavimui, renginių išlaidoms apmokėti;

7.3. prekių įsigijimui: spausdintuvams, mokomosioms priemonėms, kanceliarinėms prekėms, pirmosios medicinos pagalbos vaistinėms, medikamentams ir kt.;

7.4. kitoms paslaugoms: transporto įsigijimui, transporto paslaugoms; ryšių paslaugoms, lankstinukų gamybai.

III. BIURO VEIKLA

1. Visuomenės sveikatos stiprinimas savivaldybės bendruomenėje

1.1. Įgyvendinant Visuomenės sveikatos stiprinimą Telšių rajono savivaldybės bendruomenėse, taikant sveikatos išsaugojimo, stiprinimo, ligų rizikos mažinimo teorines žinias visuomenės sveikatos problemoms spręsti ir formuojant sveikos gyvensenos nuostatas bei įvertinant ir nustatant sveikatos stiprinimo prioritetus, Telšių rajono savivaldybės bendruomenėse buvo inicijuoti ir organizuoti įvairūs renginiai.

1.2. Visuomenės sveikatos stiprinimas, tai yra, informacijos teikimas apie sveikos gyvensenos skleidimą, sveikos gyvensenos propagavimą, formavimą ir nuo elgsenos priklausomų visuomenės sveikatos rizikos veiksnių mažinimą bei kitas visuomenės sveikatos priežiūros teisės aktuose numatytas priemones.

1.3. Visuomenės sveikatos stiprinimo paslaugų teikimas įvairioms gyventojų grupėms.

1.4. Rašinių konkursas „Ilgaamžiškumo paslaptis – gera sveikata“ skirtas Pasaulinei sveikatos dienai paminėti, balandžio 7 d.

1.4.1. Rašinių konkurse dalyvavo 7-9 klasių Telšių rajono bendrojo lavinimo mokyklų mokiniai. Konkurse dalyvavo 34 dalyviai.

1.4.2. Informacija publikuota Telšių rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuro internetiniame puslapyje www.telsiurvsb.lt.

1.4.3. Straipsnis „Pasaulinės sveikatos dienos renginių atgarsiai“ publikuotas rajoniniame laikraštyje „Telšių žinios“ 2012 m. kovo 02 d. Nr. 35 (1263).

1.5. Piešinių konkursas „Kad mano seneliai būtų sveiki reikia...?“ skirtas Pasaulinei sveikatos dienai paminėti, balandžio 7 d.

1.5.1. Piešinių konkurse dalyvavo ikimokyklinių įstaigų auklėtiniai. Konkurse dalyvavo 155.

1.6. Gegužės 31-oji – Pasaulinė diena be tabako. Gegužės 11-31 d. buvo organizuojamas fotonuotraukų konkursas „Gyvenimas be TABAKO“.

1.6.1. Konkursas skirtas Telšių rajono savivaldybės gyventojams. Konkurse dalyvavo 38 Telšių rajono gyventojai.

1.6.2. Informacija paskelbta Telšių rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuro ir Telšių rajono savivaldybės internetiniuose puslapiuose www.telsiurvsb.lt. bei www.telsiai.lt.

1.7. **Surengtos akcijos:** „Gegužės 31-oji – Pasaulinė diena be tabako“, o birželio 1 d. vienos dienos akcija „Gimiau nerūkantis/ti“. Akcijos metu marškinėliai su užrašu „Gimiau nerūkantis“ arba „Gimiau nerūkanti“ yra apdovanojami gegužės 31 dieną, Pasaulinę dieną be tabako, gimę naujagimiai. VŠĮ Telšių regioninėje ligoninėje tą dieną negimė nė vienas mažylis. Buvo apdovanoti gegužės 30 d. ir birželio 1 d. gimusieji mažyliai. 2012 m. birželio 1 d. įvairiose miesto vietose buvo platinami skirtukai, kuriuose siūloma vietoj cigaretės rankose laikyti gėles.

1.7.1. Informacija publikuota Biuro internetiniame puslapyje www.telsiurvsb.lt.

1.7.2. Straipsnis „Naujagimiai – akcijoje prieš rūkymą“ publikuotas rajoniniame laikraštyje „Kalvotoji Žemaitija“ 2012 m. birželio 07 d. Nr. 65 (9338).

1.8. Organizuota prevencinė akcija „Saugaus gyvenimo karavanas 2012 m.“. Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras kartu su ŽIV ir AIDS paveiktų moterų bei jų artimųjų asociacija „Demetra“ 2012 m. birželio 6 d. patikrino 196 Telšių rajono gyventojus greitaisiais ŽIV testais.

1.8.1. Informacija publikuota Biuro internetiniame puslapyje www.telsiurvsb.lt.

1.8.2. Informacija publikuota ir kitų institucijų internetiniuose puslapiuose: www.telsiai.lt; www.telsietis.lt; www.zivgydymas.lt; www.demetra.lt; www.bernadinai.lt; www.glaustai.lt; www.valstietis.lt;

1.9. Laikraštyje „Telšių žinios“ 2012 m. spalio 02 d. Nr. 77 (1305) publikuotas straipsnis „Pasaulinė širdies diena „Vienas pasaulis, vieni namai, viena širdis“. Straipsnis skirtas rugsėjo 25 d. minimai „Pasaulinei širdies dienai“ paminėti.

1.10. Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras kartu su Visuomenės sveikatos biuru 2012 m. spalio 03 d. organizavo seminarą „Sveikatą stiprinančių mokyklų veiklos planavimas ir vertinimas“.

1.10.1. Seminaro tikslas: gilinti mokyklų bendruomenių žinias apie sveikatą stiprinančios mokyklos sampratą, programinį planavimą bei didinti mokyklų bendruomenių gebėjimus rengti sveikatos programas ir atlikti jų vertinimą.

1.10.2. Seminaro uždaviniai: pristatyti sveikatą stiprinančių mokyklų sampratą; suteikti žinių ir padėti įgyti sveikatos stiprinimo programų rengimo praktinių įgūdžių; supažindinti su sveikatos stiprinimo veiklos vertinimo pagrindiniais principais.

1.10.3. Seminarą vedė Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro, vaikų sveikatos skyriaus visuomenės sveikatos administratorės Dalia Sabaliauskienė ir Nijolė Paulauskienė.

1.10.4. Seminaras buvo skirtas mokyklų visuomenės sveikatos priežiūros specialistams, švietimo įstaigų darbuotojams, socialiniams darbuotojams. Seminare dalyvavo 56 dalyviai.

1.10.5. Informacija publikuota Biuro bei Telšių rajono savivaldybės internetiniuose puslapiuose www.telsiurvsb.lt ir www.telsiai.lt.

1.11. 2012 m. lapkričio 06 d. Biuras Telšių „Atžalyno“ pagrindinėje mokyklos salėje organizavo seminarą skirtą „Europos sveikos mitybos dienai“ paminėti. Seminaro metu buvo atkreipiamas dėmesys į sveiką mitybą, į tai kaip sveikai maitintis. Pranešimus skaitė Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro sveikatos priežiūros specialistė Aurelija Danupaitė, žolininkė Jadvyga Balvočiūtė, sveikos gyvensenos propaguotoja Danutė Bernotienė.

1.11.1. Surengtame seminare dalyvavo 56 įvairaus amžiaus Telšių rajono gyventojai.

1.11.2. Informacija publikuota Biuro internetiniame puslapyje www.telsiurvsb.lt bei Telšių rajono savivaldybės tinklapyje www.telsiai.lt;

1.11.3. Publikuoti straipsniai:

Laikraštyje „Kalvotoji Žemaitija“ 2012 m. lapkričio 03 d. Nr. 126 (9366) „Kviečiame dalyvauti Europos sveikos mitybos dienos minėjime“;

Laikraštyje „Kalvotoji Žemaitija“ 2012 m. lapkričio 13 d. Nr. 130 (9403) „Europos sveikos mitybos diena – su garsia žolininke“.

1.12. 2012 metais Biuras suorganizavo mokymus nėščiosioms ir būsimiesiems tėveliams. Paskaitų tikslas – suteikti daugiau žinių apie nėštumo metu vykstančius pokyčius, pasiruošimą gimdymui, patį gimdymo procesą, naujagimio priežiūrą, maitinimą bei pakonsultuoti rūpimais klausimais. Buvo suorganizuoti 3 paskaitos ir praktiniai užsiėmimai. Paskaitas temomis „Nėštumo fiziologija, pasiruošimas gimdymui, gimdymo eiga, etapai“, „Žindymas, jo nauda kūdikiui ir mamai“, „Naujagimio priežiūra, žindymo patarimai, krūtų problemos“ skaitė akušerės Janina Remezienė ir Alma Grigaliūnienė.

1.12.1. Paskaitose dalyvavo 36 būsimieji tėveliai.

1.12.2. Informacija publikuota Biuro internetiniame puslapyje www.telsiurvsb.lt; Telšių rajono savivaldybės tinklapyje www.telsiai.lt; tinklapiuose www.telsietis.lt; www.telsiai.info.lt;

1.12.3. Straipsniai publikuoti laikraštyje „Telšių žinios“ 2012 m. lapkričio 27 d. Nr. 93 (1321) „Kviečiame į nemokamus mokymus nėščiąsias ir būsimuosius tėvelius“.

1.13. 2012 m. Biuras vykdė Telšių rajono paplūdimių maudyklų vandens monitoringą. Buvo tiriamas Germanto, Lūksto ir Masčio ežerų vanduo. Tyrimus atliko Nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos Šiaulių skyrius. Per visą maudymosi sezoną paimti ir atlikti 9 (devyni) mikrobiologiniai vandens tyrimai.

1.13.1. Informacija publikuota Biuro internetiniame puslapyje www.telsiurvsb.lt, Telšių rajono savivaldybės tinklapyje www.telsiai.lt ir tinklapiuose www.telsietis.lt bei www.telsiai.info.lt;

1.13.2. Publikuoti straipsniai:

Laikraštyje „Telšių žinios“ 2012 m. birželio 08 d. Nr. (1272) „Dėl Telšių rajono savivaldybės maudyklų vandens kokybės monitoringo“;

Laikraštyje „Kalvotoji Žemaitija“ 2012 m. liepos 26 d. Nr. 85 (9358) „Germanto ir Masčio ežerų maudyklų vanduo švarus“;

Laikraštyje „Kalvotoji Žemaitija“ 2012 m. rugsėjo 18 d. Nr. 107 (9380) „2012 metų Telšių rajono savivaldybės maudyklų vandens kokybės ataskaita“;

Laikraštyje „Telšių žinios“ 2012 m. rugsėjo 21 d. Nr. 74 (1302) „2012 metų Telšių rajono savivaldybės maudyklų vandens kokybės ataskaita“.

1.14. 2012 metais organizuoti Šiaurietiško ėjimo mokymai, tai ėjimas su specialiomis lazdomis, kai vienu metu dirba pilvo, nugaros, rankų, pečių, krūtinės ir kojų raumenys. Šiaurietiškas ėjimas pagerina širdies ir kraujagyslių darbą, padeda ilgiau išlikti gyvybingam, darbingam, išlaikyti taisyklingą laikyseną.

1.14.1. Organizuoti Šiaurietiško ėjimo mokymai:

Eil. Nr.	Data	Kur vyko renginys „Šiaurietiškas ėjimas“:	Dalyvių skaičius
1.	2012-04-13	17.30 val. Telšiuose	19
2.	2012-04-18	17.30 val. Telšiuose	20
3.	2012-05-10	17.30 val. Telšiuose	11
4.	2012-05-17	17.30 val. Telšiuose	11
5.	2012-05-15	18.30 val. Varniuose	14
6.	2012-09-18	18.00 val. Telšiuose	14
7.	2012-09-20	18.30 val. Janapolės bendruomenėje	6
8.	2012-09-25	18.30 val. Luokėje	18
9.	2012-09-26	14.00 val. Telšių l/d „Eglutė“	13
10.	2012-09-27	18.00 val. Telšiuose	17
11.	2012-10-02	18.00 val. Telšiuose	14
12.	2012-10-03	14.00 val. Telšių l/d „Eglutė“	13
13.	2012-10-11	18.00 val. Nevarėnų bendruomenėje	5
14.	2012-10-12	17.30 val. Tryškių bendruomenėje	14
15.	2012-10-16	17.45 val. Telšiuose	20
16.	2012-10-18	17.45 val. Telšiuose	14
17.	2012-10-23	17.45 val. Žarėnų bendruomenėje	9
18.	2012-10-29	17.30 val. Telšiuose	14

1.14.2. Apie organizuojamus renginius publikuota Telšių rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuro internetiniame puslapyje www.telsiurvsb.lt.

1.14.3. Publikuoti straipsniai:

Laikraštyje „Kalvotoji Žemaitija“ 2012 m. balandžio 07 d. Nr. 41 (9314) kvietimas „Kvietimas į šiaurietiško ėjimo mokymus“

Laikraštyje „Telšių žinios“ 2012 m. gegužės 22 d. Nr. 39 (1267) „Šiaurietiškas ėjimas Varniuose“;

Laikraštyje „Kalvotoji Žemaitija“ 2012 m. gegužės 26 d. Nr. 60 (9333) Šiaurietiškas ėjimas Varniuose“;

Laikraštyje „Telšių žinios“ 2012 m. spalio 09 d. Nr. 79 (1307) „Šiaurietiško ėjimo mokymai Luokėje“

1.15. 2012 m. Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras siekdamas padidinti vyresnio amžiaus žmonių fizinį aktyvumą bei paskatinti sveiką senėjimą kvietė gyventojus pasiplaukioti baseine už simbolinį 1 lito mokestį.

1.15.1. Užsiėmimai skirti Telšių rajono gyventojams, kuriems virš 50 metų. Viso užsiėmimuose dalyvavo 58 žmonės.

1.15.2. Publikuota informacija Telšių rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biuro internetiniame puslapyje www.telsiurvsb.lt; Telšių rajono savivaldybės tinklapyje www.telsiai.lt; tinklapiuose www.telsietis.lt; www.telsiai.info.lt;

1.15.3. Publikuoti straipsniai:

Laikraštyje „Telšių žinios“ 2012 m. lapkričio 30 d. Nr. 94 (1322) „Sveikas senėjimas: gera sveikata – ilgesnis gyvenimas“.

1.16. 2012 metais organizuotos mankštos. Mankštos skirtos Telšių rajono gyventojams skatinat fizinį aktyvumą.

1.16.1. Buvo suorganizuota 18 užsiėmimų, kurie vyko Telšių „Atžalyno“ pagrindinės mokyklos sporto salėje. Mankštas vedė kūno kultūros mokytoja Loreta Jankauskienė ir kineziterapeutė Irma Ališauskytė. Užsiėmimuose viso dalyvavo 389 Telšių rajono gyventojai. 15 užsiėmimų buvo organizuota iš projekto „**Judėk daugiau – gyvenk sveikiau**“ lėšų.

1.16.2. Informacija publikuota Biuro internetiniame puslapyje www.telsiurvsb.lt, Telšių rajono savivaldybės tinklapyje www.telsiai.lt ir tinklapiuose www.telsietis.lt bei www.telsiai.info.lt.

2. Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėseną (monitoringą)

2.1. Įgyvendinant 2011 m. gruodžio 29 d. Telšių rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-365 patvirtintą Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012 - 2014 m. programą (toliau – Stebėsenos programa) duomenys buvo renkami iš viešai skelbiamų leidinių („Lietuvos gyventojų sveikata ir sveikatos priežiūros įstaigų veikla“, „Lietuvos gyventojų sergamumas apskrityse ir savivaldybėse“, „Valstybinis socialinis draudimas: statistiniai duomenys 2011“), internetinės duomenų bazės (www.lsic.lt, www.stat.gov.lt).

2.2. 2012 metais buvo renkami Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rodikliai už 2012 metus. Iš viso surinkta 80 proc. Stebėsenos programoje numatytų surinkti rodiklių. Surinkti duomenys saugomi ir analizuojami sukurtoje kompiuterinėje duomenų bazėje.

2.3. Remiantis Visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymu, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro nustatyta savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos vykdymo ir kontrolės tvarka, bendrosiomis savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos atlikimo rekomendacijomis bei Telšių rajono savivaldybės tarybos patvirtinta Programa, 2012 m. atlikta Telšių rajono gyventojų demografinės, socialinės ekonominės būklės, mirtingumo, sergamumo, aplinkos rodiklių, sveikatos priežiūros išteklių ir veiklos, prevencinių programų įgyvendinimo situacijos analizė bei pateiktos rekomendacijos.

2.4. Telšių rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos stebėsenos 2009-2011 m. programos 2012 m. ataskaita publikuota Biuro internetinėje svetainėje www.telsiurvsb.lt. Informacija apie gyventojų sveikatos būklę parengta leidiniui „Telšių rajono gyventojų sveikatos būklė 2012 m.“ (tiražu 150 vnt.).

2.5. Įgyvendinant Telšių rajono savivaldybės mokyklinio ugdymo įstaigų mokinių stebėseną atlikta 2012 metų mokinių sergamumo analizė. 2012 metais pagrindiniai mokinių sveikatos sutrikimai išlieka kaip ir ankstesniais metais – skeleto ir raumenų sistemos sutrikimai, regos sutrikimai, kraujotakos sistemos sutrikimai, bei kvėpavimo sistemos sutrikimai. Pastebėta, kad išaugo mokinių su nervų sistemos sutrikimais bei alerginiais sutrikimais. Informacija apie mokinių sergamumą paskelbta Biuro internetinėje svetainėje www.telsiurvsb.lt.

2.6. Vykdam Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012-2014 metų programos priemonių įgyvendinimo planą, 2012 m. buvo įgyvendintas *Telšių rajono savivaldybės mokyklinio amžiaus vaikų elgsenos, gyvenenos tyrimas*. Tiriama populiacija – Telšių rajono mokyklinio amžiaus vaikai. Vykdam tyrimą 2012 metų anketas užpildė 240 Telšių rajono mokinių.

Tyrimui naudota Biuro sudaryta anketa paruošta pagal tarptautinį (HBSC) klausimyną – anketa. Tyrimo anketa sudarė 19 klausimų apie gyventojų lytį, gyvenamąją vietą, amžių, rūkymą, alkoholinių gėrimų ir kitų psichiką veikiančių preparatų vartojimą. Tyrimo rezultatai bus pristatomi visuomenei.

3. Vaikų ir jaunimo sveikatos stiprinimas

3.1. Mokinių sveikatos priežiūra rajone vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymais ir teisės aktais. Mokyklos sveikatos priežiūros specialistai savo darbe vadovaujami Lietuvos Respublikos teisės aktais, Biuro nuostatais, Biuro direktoriaus įsakymais, Darbo tvarkos taisyklėmis ir pareiginiiais nuostatais.

3.2. Apibendrintą informaciją iš mokyklų pagal gydytojo išduotą pažymėjimą „Vaiko sveikatos pažymėjimą (forma Nr. 027-1/a) Biurui pateikia visuomenės sveikatos priežiūros specialistas, vykdamas mokinių sveikatos priežiūrą mokyklose. Suvestinės duomenys bus kaupiami, lyginami ir atsižvelgiant jų duomenis bus planuojamos veiklos priemonės.

3.3. Atlikus mokinių 2012 metų profilaktinių patikrinimų duomenų analizę, pagal mokyklų visuomenės sveikatos specialistų (čių) pateiktas sveikatos pažymėjimų formas Nr. 027-1/a, buvo nustatyta, kad Telšių rajone 2012 m. iš 6261 mokinio sveikatą patitkrino 6120 mokinių (97,75 proc.), tai beveik 2 proc. mažiau nei 2011 m. (99 proc.).

3.4. 2012 m. analizės rezultatai parodė, kad dažniausiai Telšių rajono savivaldybės bendrojo lavinimo mokyklų mokiniams nustatyti skeleto-raumenų sistemos (28,2 proc.), regos (24,5 proc.), kvėpavimo sistemos (9,5 proc.), endokrininės sistemos (3,7 proc.) ir širdies ir kraujagyslių sistemos (3,4 proc.) sutrikimai. Lyginant su 2011 m. sveikatos sutrikimai lieka tie patys, tik 2012 m. padaugėjo skeleto-raumenų sistemos sutrikimų (2011 m. – 23,4 proc., 2012 m. - 28,2 proc.), taip pat padaugėjo kvėpavimo sistemos (2011 m. – 5,4 proc., 2012 m. – 9,5 proc.), širdies ir kraujagyslių sistemos (2011 m. – 2,7 proc., 2012 m. – 3,4 proc.) ir endokrininės sistemos (2011 m. – 2,5 proc., 2012 m. – 3,7 proc.) sutrikimų.

3.5. Minėtų susirgimų pagrindinės priežastys yra mokinių mažas fizinis aktyvumas, laisvalaikio leidimas prie televizoriaus ir kompiuterio, netaisyklinga mityba, netaisyklingas sėdėjimas pamokų metu (netaisyklingai pasirinktas suolas, avalynė, kuprinė ir kt.), ir kt.

3.6. Visuomenės sveikatos priežiūrą mokyklose vykdamas specialistai:

Specialistų etatų skaičius	Specialistų skaičius	Specialistų pasiskirstymas pagal užimamą etatą				Specialistų išsilavinimas (specialybė)		
		1 ir daugiau	0,5-1,0	iki 0,5	pagal priedą	Visuomenės sveikatos specialistai	Bendruomenės slaugytojos	kita
1*	2*	3*	4*	5*	6*	7	8	9
7 (gyvenamosiose vietovėse, turinčiose 3 tūkst. ir daugiau gyventojų)	7	7	-	-	-	2	5	-
4 (gyvenamosiose vietovėse, turinčiose mažiau kaip 3 tūkst. gyventojų)	5	1	3	1	-	-	5	-

3.7. Sveikatos priežiūra mokykloje vykdoma pagal mokyklos sveikatos priežiūros veiklos planą, kurį rengia mokyklos administracija kartu su visuomenės sveikatos priežiūros specialistu,

atsižvelgdama į mokyklos poreikius ir vykdomos visuomenės sveikatos priežiūros nacionalinius ir vietos prioritetus. Visuomenės sveikatos priežiūros specialisto darbo planą tikrina Vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros specialistas.

3.8. 2012 m. vasario mėnuo buvo paskelbtas sveikatingumo mėnesiu. Su tokia nuostata Telšių rajono mokyklose buvo organizuojami paskaitos-užsiėmimai „Jogos paslaptys šiuolaikiniam jaunimui“. Šių paskaitų-užsiėmimų tikslas - supažindinti moksleivius ir mokytojus su natūraliu gyvenimo būdu.

3.8.1. Jogos užsiėmimai praversti 20 Telšių bendrojo lavinimo mokyklų ir darželių. Užsiėmimuose dalyvavo darželinukai, mokiniai ir mokytojai.

3.8.2. 2012 m. vasario mėn. Telšių bendrojo lavinimo mokyklose ir darželiuose buvo organizuojamos masinės mankštos „Trumpa mankšta – gera sveikata“ ir arbatos gėrimo akcijos „Gamtos dovana puikiai savijautai – arbatos puodelyje“. Šios akcijos buvo skirtos infekcinių ir neinfekcinių ligų profilaktikai.

3.8.3. Informacija publikuota Biuro internetiniame puslapyje www.telsiurvsb.lt; Telšių rajono savivaldybės tinklapyje www.telsiai.lt; ir tinklapiuose www.telsietis.lt bei www.telsiai.info.lt.

3.8.4. Straipsnis „Sveikatingumo mėnuo Pavandenėje“ publikuotas rajoniniame laikraštyje „Telšių žinios“ 2012 m. kovo 02 d. Nr. 18 (1246).

3.9. 2012 m. gegužės mėnesį Biuras kartu su Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centru atliko „Mobiliųjų telefonų naudojimosi paplitimo ir ypatumų“ tyrimą. Tyrimo tikslas - plačiau sužinoti tikrąjį mobiliųjų telefonų naudojimo tarp vaikų mastą, bei ar telefonais yra naudojamosi tikslingai, ar laikomasi saugaus naudojimo rekomendacijų. Tyrime dalyvavo 4, 8, 11 klasių mokiniai ir mokyklų vadovai.

3.10. 2012 m. gegužės 31 d., visose Telšių bendrojo lavinimo mokyklose buvo organizuojama masinė balionų pūtimo akcija Pasaulinei dienai be tabako paminėti.

3.10.1. Informacija publikuota Telšių rajono savivaldybės Biuro internetiniame puslapyje www.telsiurvsb.lt;

3.11. 2012 m. rugpjūčio 2 d. Biuras suorganizavo renginį „Kai mūsų širdys plaka išvien“. Renginio tikslas – pritraukti kuo daugiau vaikų ir jaunimo užsiimti pozityvia veikla, propaguoti sveiką gyvenimą, aktyviai dalyvauti sportiniame gyvenime, turiningai praleisti vasaros atostogas. Pagal parengtus nuostatus dalyvavo (7-12 metų) ir (13-16 metų) vaikų ir jaunimo grupės. Renginį organizuoti padėjo Telšių rajono savivaldybės švietimo, kultūros, sporto ir jaunimo reikalų skyrius, bei mokyklų kūno kultūros mokytojai. Renginyje dalyvavo 19 komandų (70 vaikų). Grupių nugalėtojai liepos mėn. 27 d. vyko į finalinį respublikinį renginį, kuris vyko Plungės rajone, Nacionaliniame Žemaitijos parke.

3.11.1. Informacija publikuota Biuro internetiniame puslapyje www.telsiurvsb.lt, Telšių rajono savivaldybės tinklapyje www.telsiai.lt, tinklapiuose www.telsietis.lt; www.telsiai.info.lt.

3.11.2. Publikuoti straipsniai:

Laikraštyje „Kalvotoji Žemaitija“ 2012 m. birželio 02 d. Nr. 63 (9336) „Kai mūsų širdys plaka išvien“.

Laikraštyje „Kalvotoji Žemaitija“ 2012 m. birželio 23 d. Nr. 72 (9345) „Kai mūsų širdys plaka išvien“.

Laikraštyje „Kalvotoji Žemaitija“ 2012 m. rugpjūčio 18 d. Nr. 85 (9367) „Vaikų gatvės krepšinio finalas“.

3.12. 2012 m. rugsėjo 24-28 d. Biuras organizavo ir įgyvendino kuprinių svėrimo akciją. Akcijos metu mokyklų visuomenės sveikatos priežiūros specialistės svėrė mokinių kuprines bei pačius mokinius tam, kad būtų galima įvertinti, ar kuprinės svoris yra optimalus. Akcijos metu iš viso buvo pasvertos 1140 Telšių miesto ir rajono pradinių bei 5 ir 6 klasių mokyklinės kuprinės (115 – antrojų, 114 – trečiųjų, 147 – ketvirtųjų, 388 – penktųjų, 376 – šeštųjų). 70 (6,2 proc. visų pasvertų kuprinių) mokinių kuprinių svoris viršijo 15 proc. vaiko svorio. Pagal nustatytas higienos normas kuprinės svoris neturi viršyti 10 proc. vaiko svorio. Buvo išdalinti plakatai „Ar žinai kokia turi būti mokyklinė kuprinė?“, kuriose nurodytos rekomendacijos dėl kuprinės svorio, kokybės ir tinkamo nešiojimo.

3.11.1. Informacija publikuota Biuro internetiniame puslapyje www.telsiurvsb.lt, Telšių rajono savivaldybės tinklapyje www.telsiai.lt ir tinklapiuose www.telsietis.lt bei www.telsiai.info.lt.

3.12.2. Straipsnis publikuotas „Mokyklinių kuprinių svėrimo akcijos rezultatai“ laikraštyje „Telšių žinios“ 2012 m. spalio 19 d. Nr. 82 (1310).

3.13. Pasaulinės širdies dienos „Vienas pasaulis, vieni namai, viena širdis“ paminėti 2012 m. rugsėjo mėn. Telšių rajono mokyklose buvo organizuojamos paskaitos, piešinių konkursai, akcijos.

3.14. 2012 m. spalio mėnesį 17 Telšių rajono mokyklų skaitytos paskaitos „Merginų lytinis brendimas ir asmens higiena“. Paskaitos buvo skirtos 8-10 klasių mokinėms. Paskaitų tikslas – suteikti daugiau žinių apie lytinę, reprodukcinę sveikatą, jos išsaugojimą bei suformuoti tinkamus asmens higienos įgūdžius aktyvaus lytinio brendimo laikotarpiu. Paskaitose dalyvavo 750 mokinių. Paskaitas skaitė lektorė-akušė Dalia Sungailienė.

3.14.1. Informacija publikuota Biuro internetiniame puslapyje www.telsiurvsb.lt, Telšių rajono savivaldybės tinklapyje www.telsiai.lt, tinklapiuose www.telsietis.lt ir www.telsiai.info.lt.

3.15. 2012 m. spalio mėnesį Telšių rajono bendrojo lavinimo mokyklose buvo organizuojamos pamokos, praktiniai užsiėmimai, viktorinos „Akys – didžiausias mūsų turtas“ Pasaulinei regėjimo dienai paminėti. Išplatinta 8000 atmintinių, kaip atpalaiduoti akis.

3.15.1. Informacija publikuota Biuro internetiniame puslapyje www.telsiurvsb.lt;

3.15.2. Straipsnis „Varniuose paminėta Tarptautinė nerūkymo diena“ publikuotas laikraštyje „Telšių žinios“ 2012 m. lapkričio 30 d. Nr. 94 (1322).

3.16. Minint Tarptautinę nerūkymo dieną 2012 m. lapkričio mėnesį Telšių rajono bendrojo lavinimo mokyklose buvo organizuojamos pamokos, viktorinos.

3.17. 2012 m. gruodžio 1-15 d. 11 Telšių rajono bendrojo lavinimo mokyklos dalyvavo AIDS dienai paminėti Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro organizuojamame „AIDS Protų mūšis“. Šiame renginyje iš viso dalyvavo 350 mokinių.

3.18. 2012 m. gruodžio mėnesį Biuras kartu su Telšių apskrities VPK Viešosios tvarkos skyriaus Prevenciniu poskyriu organizavo akciją „Saugus kelias į mokyklą ir namus“. Akcijos tikslas – tikrinti atšvaitus ir tokiu būdu atkreipti mokinių ir mokytojų dėmesį į savisaugą kelyje tamsiu paros metu bei paskatinti įsigyti atšvaitus. Akcija buvo organizuojama prie Telšių rajono bendrojo lavinimo mokyklų.

3.19.1. Informacija publikuota Biuro internetiniame puslapyje www.telsiurvsb.lt, Telšių rajono savivaldybės tinklapyje www.telsiai.lt, tinklapiuose www.telsietis.lt ir www.telsiai.info.lt.

3.19.2. Publikuoti straipsniai „Atšvaitų tikrinimo akcija“ ir „Saugus kelias į mokyklą ir namus“ laikraštyje „Telšių žinios“ 2012 m. gruodžio 21 d. Nr. 100 (1328).

3.20. Organizuotos ir pravestos paskaitos, pamokos, pokalbiai, diskusijos, viktorinos, sportinės varžybosbei parengti standai Telšių rajono bendrojo lavinimo mokyklų mokiniams įvairiomis sveikatinimo temomis.

4. Kita sveikatos priežiūros specialisto veikla mokyklose

4.1. Be pirmosios pagalbos teikimo ir konsultacijų, sveikatos ugdymo visuomenės sveikatos priežiūros specialistės mokyklose vykdo ir kitas teisės aktais numatytas funkcijas.

4.2. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistas vykdo traumų registraciją. Esant poreikiui teikia informaciją mokyklos vadovams apie traumų prevencines priemones.

4.3. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistas teikia pagalbą kūno kultūros mokytojams komplektuojant fizinio ugdymo grupes, sudaro fizinio pajėgumo grupių sąrašus, pagal galimybes budi sporto renginiuose.

4.4. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistas renka informaciją apie kasmetinius mokinių sveikatos profilaktinius patikrinimus, apibendrina informaciją ir pristato ją mokyklos bendruomenei, teikia informaciją bendrai savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitai. Informacija apie mokinių sveikatos sutrikimų būklę registruojama pagal bendrosios praktikos gydytojų išduotą „Vaiko sveikatos pažymėjimą“ (forma Nr. 027-1/a).

4.5. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistas dalyvauja mokyklos vaiko gerovės darbo grupėse, sprendžiančiose mokinių psichologines, adaptacijos ir socialines problemas.

4.6. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistas vykdo užkrečiamųjų ligų epidemiologinę priežiūrą: gripo epidemijos metu skaičiuoja, kiek mokinių neatvyksta į mokyklą, vykdo pedikuliozės profilaktinius tikrinimus pagal patvirtintą tvarką.

5. Visuomenės sveikatos biuro veiklos problemos:

5.1. Didžiausios problemos, su kuriomis susiduriama biuro veikloje, yra nepakankamas biuro finansavimas ir su tuo susijęs žmogiškųjų išteklių trūkumas, perteklinis veiklos planavimo ir veiklos ataskaitų skaičius, metodinės medžiagos apie visuomenės sveikatos ugdymą trūkumas.

5.2. Kai kuriose mokyklose visuomenės sveikatos priežiūros specialistės neturi atskirų kabinetų (dirba vienoje patalpoje su kitu mokyklos personalu).

5.3. Gyventojų pasyvus požiūris į sveikatos išsaugojimą ir stiprinimą.

5.4. Žmogiškųjų išteklių ir patirties vykdant visuomenės sveikatos priežiūrą trūkumas.

Telšių rajono savivaldybės visuomenės
sveikatos biuro direktorius

Aurelijus Laurinavičius